

Bilten broj 4, Jun 2020.

Kroz četvrti bilten **IPA Programa prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2014-2020** predstavimo vam aktuelnosti na Programu tokom prve polovine 2020 godine.

Bez obzira na *Covid-19* pandemiju, JTS je vršio redovne aktivnosti u Programu. Tokom prve polovine 2020. godine sprovedene su monitoring posjete projektima koji se implementiraju u okviru Prvog poziva. Monitoring posjete održane su putem *Skype*-a, pod sloganom "ostanimo bezbjedni putem digitalne komunikacije". Nakon sprovedenih monitoringa možemo zaključiti da su do sada projekti doprinijeli ostvarenju specifičnog cilja Programa u iznosu od 30.22%.

Pored toga, osoblje JTS-a svakodnevno je pružalo podršku korisnicima u implementaciji, najveći broj pitanja odnosio se na pripremu i sprovođenje tenderskih procedura, pravila vidljivosti i procedura oslobađanja od PDV-a.

Pratite naš Program i učestvujte u stvaranju

Zajedničkih ideja za bolju budućnost!

www.srb-bih.org

www.euzatebe.rs/en/projects/cross-border-cooperation-programme-serbia-and-bosnia-and-herzegovina-2014-2020

www.facebook.com/ipa.cbc.srbbih

Ovaj program finansira Evropska unija

Pod sloganom "Inspiriši se!" projekat "Parainspirisani" ulazi u drugu godinu sprovođenja

Usljed proglašene *Covid-19* pandemije sprovođenje projekta je naišlo na najveći izazov u svojoj implementaciji. Projektni tim se odlučio da projekat produži za dodatna tri mjeseca u nadi da će se u tom vremenskom razdoblju stvoriti uslovi za nastavak projekta, a prije svega za održavanje egzibicionih mečeva u Sarajevu i Indiji.

Još jedna projektna aktivnost na koju je uticalo vanredno stanje u Srbiji i Bosni i Hercegovini je održavanje promotivnih treninga koji su namijenjeni za predstavljanje paraolimpijskih sportova djeci i osobama sa, bilo fizičkim, bilo mentalnim invaliditetom. Do marta mjeseca održana su svega tri promotivna treninga. U Sarajevu je projektni tim u sklopu priprema sportista za Paraolimpijske igre u Tokiju održao promotivni trening stonog tenisa sa Harisom Eminovićem, a drugi trening je održan u sjedećoj odbojci. Sjedeća odbojka je najtrofejniji sport u Bosni i Hercegovini, a najznačajnije medalje su dvije zlatne medalje sa Paraolimpijskih igara u Atini 2004. i u Londonu 2012. godine.

U Indiji je održan svega jedan promotivni trening ove godine, i to sa djecom sa smetnjama u razvoju.

Projekat je vrijeme tokom pandemije *Covid-19* pokušao da iskoristi na najbolji mogući način, za promovisanje parasporta, parasportista i njihovih uspjeha, kao veoma značajne komponente projekta, na društvenim mrežama.

U međuvremenu je iz štampe stiglo istraživanje sprovedeno u projektu pod nazivom "Perspektive i izazovi razvoja paraolimpijskog sporta u Sremu" koje bliže objašnjava poziciju paraolimpijskog sporta u sistemu sporta Republike Srbije. Takođe, ispitan je uticaj finansiranja paraolimpijskog sporta u jedinicama lokalne samouprave.

Edukativni materijal pod nazivom „Koncept invalidnosti i kategorizacija sportista sa invaliditetom“ dobio je svoje štampano izdanje koje će se distribuirati na preostalim projektnim događajima. Publikacija bliže predstavlja osnove razumijevanja bolesti, oštećenja i invalidnosti, daje pregled istorijskog konteksta međunarodne klasifikacije, a istovremeno definiše pojmove oštećenja i invaliditeta. Publikacija je dobila i svoju katalogizaciju u Matici Srpskoj u Novom Sadu.

Pet hiljada domaćinstava u Užicu i Tuzli razdvaja otpad u okviru projekta „Predgrađa recikliraju“

Nabavkom dva kamiona, prese za baliranje selektovanog otpada i 10.000 kanti za njegovo odlaganje i 40 kontejnera za ambalažno staklo, ispunjeni su svi tehnički i infrastrukturni preduslovi za uspostavljanje sistema odvojenog sakupljanja otpada u prigradskim naseljima dva grada.

Tokom januara i februara sprovedena je podjela kanti u 5.000 domaćinstava neposredno prije proglašenja *Covid-19* pandemije. Zahvaljujući tome projektne aktivnosti nisu pretrpjele veća pomjeranja. Angažovanje zaposlenih u komunalnim preduzećima doprinijelo je da se posljedice vanrednog stanja ne odraze negativno na projekat.

Intenzivno se radilo na edukaciji zaposlenih u komunalnim preduzećima i edukaciji građana, kao i na osmišljavanju i sprovođenju sveobuhvatnih medijskih kampanja sa ciljem podizanja nivoa svijesti lokalnih zajednica za pitanja upravljanja komunalnim otpadom. Info skupovi, namijenjeni stanovništvu mjesnih zajednica u kojima je oprema podijeljena, organizovani su po planu i uz veliku zainteresovanost građanstva. To je bila prilika za najdirektniji kontakt sa korisnicima projekta i prenos osnovnih uputstava za postupanje u novouspostavljenim sistemima.

Tokom februara mjeseca, uspostavljen je i redovan odvoz otpada iz projektnih domaćinstava, od strane javnih komunalnih preduzeća, koja su uradila i analizu strukture i sastava prikupljenog otpada, u oba grada. Na osnovu tih analiza da se zaključiti da građani primjenjuju uputstva i instrukcije za odvajanje otpada, ali i da treba nastaviti sa kontinuiranom edukacijom, kako bi se sistem unaprjeđivao, a rezultati poboljšali. Od februara do maja, u dva grada je prikupljeno blizu 115 tona otpada za reciklažu, čija struktura pokazuje da je oko 40% njegove sadržine moguće usmjeriti na tržište sekundarnih sirovina, dok je preostalih 60% pogodno za upotrebu u cementnoj industriji, kao alternativno gorivo.

SUBREC projekat uvodi i koncept tzv. kućnog/decentralnog kompostiranja. U narednim mjesecima, projektni tim će isporučiti 600 kompostera odabranim domaćinstvima, a biće sprovedena i terenska edukacija kako bi se prevenirale greške u upotrebi i unaprijedili rezultati samog kompostiranja organskog otpada.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

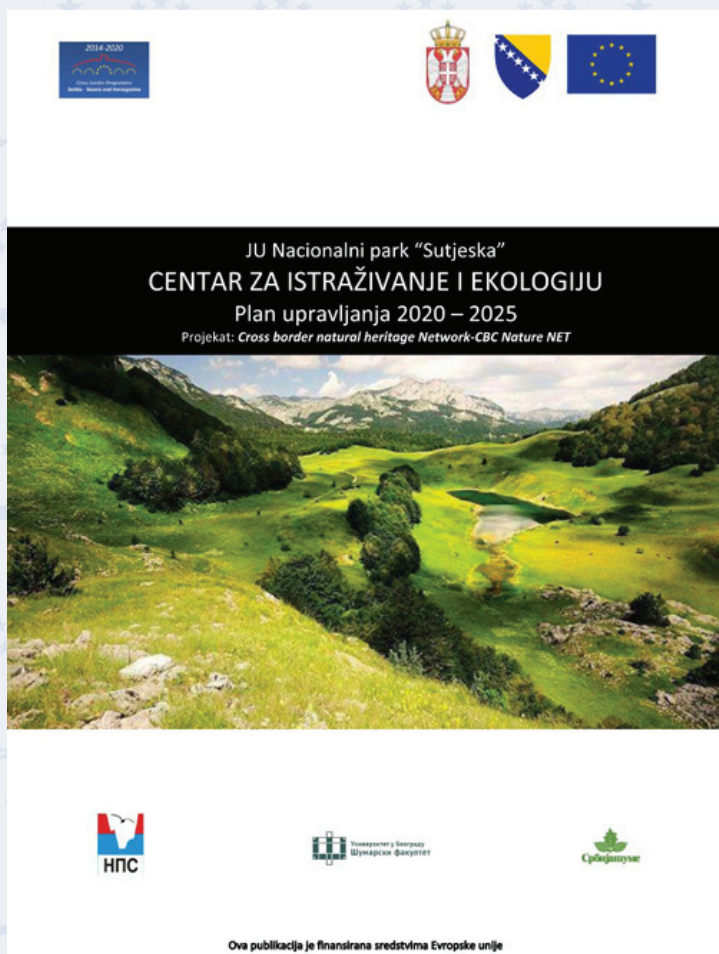
Radovi na izgradnji Istraživačkog centra i uređenju Botaničke bašte privode se kraju uprkos pandemiji

Vanredna situacija prouzrokovana pandemijom *Covid-19*, ali i nepovoljni vremenski uslovi, izazivali su prekide u planiranim aktivnostima na realizaciji projekta „Prekogračna mreža prirodnog naslijeđa - *CBC Nature NET*“, ali se i pored toga radilo na izgradnji Centra za istraživanje i ekologiju, čiji se završetak očekuje krajem juna, a polovinom jula 2020. stavljanje u funkciju. Pored građevinskih radova sprovedene su i aktivnosti nabavke namještaja i opreme za Centar, što podrazumijeva opremanje informativno-turističkih prostorija, izložbenog prostora, prostorija za naučna istraživanja i edukaciju,

te smještajnih kapaciteta. Urađen je Plan upravljanja Centrom za narednih pet godina u čijem sastavu je detaljno razvijen Akcioni plan i date preporuke za njegov dalji rad i funkcionisanje. Kroz usvajanje akata o osnivanju Centra, Centar je i zvanično osnovan te je pripremljen i usvojen Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta kojim je sistematizovano novih 5 radnih mjesta u Centru.

Pored ovih aktivnosti, uređena je i Botanička bašta površine 6 hektara koja se nalazi u neposrednoj blizini Centra na Tjentištu, a tom prilikom vršeni su radovi na sanaciji cijelog prostora, čišćenju i uređenju šetačkih i edukativnih staza, nabavljen je mobilijar u vidu klupa, kanti za otpatke i edukativnih tabli, te su replantirane autohtone biljne vrste sa lokaliteta Nacionalnog parka u Botaničku baštu. Izgrađen je alpinum površine 50m², te su sve biljne vrste koje su postojale u Botaničkoj bašti ranije, kao i nove koje su zasađene, označene odgovarajućim identifikacionim tablicama.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Neolitska naselja u Užicu i Tuzli očekuju prve posjetioce krajem ljeta

Nakon zapažene promocije projekta *NeoLIFE* i budućeg neolitskog naselja u klisuri Đetinje u Užicu na 42. Međunarodnom sajmu turizma u Beogradu, u okviru zajedničke turističke ponude regije Zapadna Srbija, aktivnosti su djelimično suspendovane usljed pandemije *Covid-19* i vanrednog stanja koje je proglašeno na teritorijama Srbije i Bosne i Hercegovine.

Završetak infrastrukturnih radova na rekonstrukciji sojeničkog naselja u okviru kompleksa "Panonska jezera" u Tuzli i na izgradnji gradinskog neolitskog naselja u klisuri Đetinje u Užicu se očekuje početkom septembra kada će se ispuniti svi uslovi za prve posjete. Uporedo sa građevinskim radovima u Užicu vrši se parterno uređenje lokaliteta, dok će se uređenje enterijera neolitskih kuća vršiti sukcesivno u skladu sa dinamikom radova. Postavke u neolitskim kućama podrazumijevaju opremanje objekata lutkama neolitskih ljudi u prirodnoj veličini i pokuštvom u skladu sa načinom života i rada u tom razdoblju, uz savremeni video i audio sistem koji će upotpunjavati sveukupan doživljaj neolita. Uporedo se razvijaju i animacijski programi namijenjeni prevashodno edukaciji djece, ali i odraslih. Programi će obuhvatati demonstracije i izrade predmeta, oruđa i oružja od kostiju, kamena i gline, obrade kože, procesa izoljavanja u sojeničkom naselju u Tuzli, ali i približavanja arheoloških procesa najmlađima kroz eksperimentalnu arheologiju.

Za naredni period do završetka infrastrukturnih radova planirano je i kreiranje zajedničkog promotivnog materijala, postavljanje turističke signalizacije i jedinstvena promocija oba naselja na ciljanim turističkim tržištima.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Rad i Vidrak u cilju unaprjeđenja javnih službi nabavljanju cisterne i kontejnere

Dana 14. januara 2020. godine u Sarajevu održan je treći sastanak između partnera projekta „Unaprjeđenje upravljanja čvrstim otpadom“, na kome je usvojen zapisnik sa drugog sastanka projektnog tima. Na istom se razgovaralo o sprovedenim i predstojećim aktivnostima.

U martu je pokrenuta procedura za odabir najpovoljnijeg ponuđača za nabavku specijalnih vozila, tačnije grejfera i cisterne, sa rokom dostave ponuda do 1. juna i planiranim javnim otvaranjem ponuda 8. juna, nakon čega će biti odabran najpovoljniji ponuđač. Po istom principu, u maju je okončana procedura odabira najpovoljnijeg ponuđača i nabavke specijalnih kontejnera tzv. zvana, čija se isporuka očekuje u junu ili julu.

U aprilu je zbog pandemije *Covid-19* obavljen online sastanak partnera projekta tokom koga se razgovaralo o trenutnom statusu i aktivnostima na projektu u novonastalim uslovima.

Vanredna situacija usljed pandemije *Covid-19* uticala je na aktivnosti medijske kampanje u sklopu projekta, prevashodno zbog zabrane okupljanja većeg broja ljudi. Radionice koje su bile predviđene za mart i april u Valjevu nisu održane, jer je ovaj grad bio jedno od žarišta korona virusa.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

„Muzejske priče“ u domovima građana

S obzirom na činjenicu da su muzeji u Srbiji i Bosni Hercegovini bili zatvoreni za posjetioce zbog Covid-19 pandemije, članovi projektnog tima u saradnji sa kustosima muzeja pristupili su primjeni novih načina promocije rada ustanova kulture. Time su pokušali „dovesti muzeje“ u domove građana. Tako je nastao serijal live chat-ova sa kustosima muzeja koji učestvuju u projektu.

Kontinuirano su organizovana online uključivanja kustosa kako bi i na taj način približili sadržaj ustanova kulture široj javnosti, a naročito mlađoj populaciji koja koristi društvene mreže.

Vrijeme iza nas potvrdilo je značaj online sadržaja, stoga su intenzivirane aktivnosti na izradi audio vodiča, kako bi ustanove u što kraćem roku mogle ponuditi pristup svojim sadržajima.

УПОЗНАЈ ЗНАМЕНИТО МЕСТО ТРШИЋ

 LIVE CHAT S KUSTOSIMA

Petak 10.04. 11h

Projekat ko-finansira EU

Projekat implementiraju:

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

HISTORIJSKI MUZEJ
BOSNE I HERCEGOVINE

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ „РУК
КАРАЂИЋ“ ЛУБЛИЈА

СРБИЈА
СРОЈНИКА КУЛТУРЕ КРАЈЕВО

U sklopu projekta „Muzejske priče“ planirano je održavanje ukupno devet zajedničkih izložbi. Prva je otvorena osmog marta, u sarajevskoj Vijećnici, gdje su predstavljena djela značajnih umjetnica iz Srbije. Umjetnice su iskazale divljenje zbog obnovljene dugoročne saradnje sa muzejima iz Sarajeva.

Svečano otvaranje naredne izložbe bilo je zakazano u Narodnom muzeju u Užicu. To je postavka Zemaljskog muzeja BiH pod nazivom „Između dvije imperije“. Međutim, zbog uvođenja vanredne situacije, ova, i sve naredne izložbe su odložene.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Nastavljaju se aktivnosti za očuvanje prirodnog staništa Pančićeve omorike kroz projekat „Očuvanje jedinstvenog biodiverziteta u području doline rijeke Drine“

U prvom dijelu godine sprovedene su aktivnosti koje se odnose na primjenu inovativnih alata u istraživanjima Pančićeve omorike. Prva faza molekularno genetičkih istraživanja je završena. Analizirani su uzorci koji su sakupljeni na terenu. Nakon izolovanja nasljednog materijala pristupilo se obradi podataka i analizama koje će pokazati genetsku raznovrsnost Pančićeve omorike na pojedinačnim staništima.

Nastavljena je i aktivnost daljinske detekcije i upotrebe najsavremenije tehnologije u procjeni statusa ove vrste. Izvršena su mapiranja i snimanja cjelokupnog područja, ali je uvođenje vanrednog stanja djelimično uticalo na ovu aktivnost.

Staništa na teritoriji opštine Srebrenica postala su dio novog zaštićenog područja Nacionalnog parka „Drina“, tako da je i ova populacija postala predmet istraživanja projekta.

Prva konferencija na projektu, sa ciljem da se šira javnost upozna sa njim, održana je na Sokocu 26. februara 2020. godine. Fokus konferencije je bio na Pančićevoj omorici i njenoj zaštiti. Procijenjeno je da ova endemična vrsta u narednih 50 godina može nestati ukoliko se obje države, čija područja naseljava, zajedno ne posvete ovom problemu.

U okviru projekta obilježen je i 5. jun Svetski dan zaštite životne sredine u centru za posjetioce NP Tara u Bajinoj Bašti. Tema ovogodišnjeg obilježavanja je očuvanje biološke raznovrsnosti. NP Tara je tim povodom predstavio aktivnosti projekta koji se odnosi na očuvanje najvrjednijih obilježja biološke raznovrsnosti čitavog regiona i time se pridružio svjetskoj kampanji očuvanja biološke raznovrsnosti.

Nažalost, usljed Covid-19 epidemije nije bilo moguće sprovesti aktivnosti u pogledu studije i promotivne i edukativne aktivnosti u saradnji sa školama.

<p>Nikolićeva kankalica (<i>Aquilegia nikolicii</i>)</p> <p>Nova i posebna vrsta kankalica koju su tek na kraju 21. vijeka naučnici otkrili. Višegodišnja mlada biljka. Plavalužnast cvjetove crvene srednje veličine. Endemična i retka biljna vrsta koja se može naći samo u slivu rijeke Drine. Naselava senovita staništa stena, sivara i kamenara.</p>	<p>Pančićevo skakač (<i>Pteromorphula serbica Pančići</i>)</p> <p>Endemno reliktna vrsta srednje Podrinje. Vrstu je opisao Jozef Pančić 1881. godine na Mosorju gori. Velicina tela je 21-32mm, mužjaci su upadljivo male, svetleje tela i višecbojni, dok su ženke pretinno tamno zelene boje. Oba pola imaju antene plavalužnast boje i potpuno zamrznula krila. Naselava reliktna sušna črnoč bora i crnuše u reftivnijim području srednje toka rijeke Drine.</p>	<p>Mladica (<i>Nucho huchii Linnaeus</i>)</p> <p>Endemična vrsta koja živi u čistim plavalužnim reliktnim duvanskim selva. Mladica je najveći predstavnik porodice pastirki u našim vodama, dostiže dužinu od 1,3m i težinu od 5,2kg. Vrtna, slična i grabljiva riba, sa crnim legama posutim po telu. Hrani se beskrmeljavima, ribom, vodovodnicima i malim skadrima. 360g izgrađuje brana, izlaza i zarobljena nalaza se na listi svetskih ugroženih vrsta.</p>	<p>Vuk (<i>Canis lupus Linnaeus</i>)</p> <p>Inteligentna, izuzetno prilagodljiva i društvena vrsta zveri. Teritorijalna je životinja koja živi u porodičnim grupama koje se zovu čopori. Često pokazuju duboku naklonost prema svojoj porodici i mogu se čak žrtvovati kao bi je zaštitili. Neada široko rasprostranjen gošovo je nestao u većem delu Evrope. Vukovi imaju neverovne ekološki i kulturnološki značaj na Balkanu.</p>	<p>Mрки medved (<i>Ursus arctos Linnaeus</i>)</p> <p>Kralj evropske divljane i najkrupniji predstavnik reda zveri u slivu rijeke Drine. Mрки medved je po prirodi skvačija. Utvonom jede sve čega najviše ima u prirodni šumsko voće, bobice, seme, travu i insekte, i retko jede divlje životinje. Težina tela dostiže do 300kg. Bora hrani varira od borov, krene, ribe, do mri. Medvedji mrlje usamljeno, sem ženki sa mladunčima. Mrlje obično ostanu sa majkom dve godine.</p>
--	---	--	---	--

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Pripremne aktivnosti za uvođenje primarne selekcije otpada uspješno se realizuju u opštinama Bajina Bašta, Višegrad i Han Pjesak

Tokom prve polovine 2020. godine članovi projektnog tima uglavnom su pripremali i sprovodili javne nabavke za sva tri komunalna preduzeća. Tako da se u narednom periodu očekuje isporuka kamiona, kontejnera i traktora.

Sa dostavom opreme krenuće se sa prikupljanjem i selekcijom prvog otpada u opštinama. Urađena je analiza stanja sektora otpada u Višegradu i Han Pijesku. Uočeni su i definisani problemi, koji će biti osnov za izradu planova. Imenovane su radne grupe za izradu planova u Višegradu i Han Pijesku, a u Bajinoj Bašti je izrađen projektni zadatak za monitoring pilot kompostane.

Uspješno se sprovode zajedničke aktivnosti na pripremi uvođenja primarne selekcije. Rađene su ankete u Višegradu i Han Pijesku sa građanima, a pristupilo se i pripremi izrade Opštinskih planskih akata.

2014-2020
ERDF
European Regional Development Fund

ОТПАД
НИЈЕ ЗА
БАЦАЊЕ

Унапређење управљања чврstim отпадом
у урбаним и руралним подручјима
Бајине Баште, Вишеграда и Хан Пјеска

ЈАН ПЈЕСАК БиХ БАЈИНА БАШТА
СРБИЈА
ВИШЕГРАД

Пројекат кофинансира Европска унија

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

„Bijeli sport“ uspješno predstavljen na Beogradskom sajmu turizma

U okviru Međunarodnog sajma turizma održanog u Beogradu u periodu 20-23. februara 2020. godine, Turistička organizacija Priboj i Javna ustanova za sport i turizam Rudo predstavili su projekat i njegove dosadašnje rezultate. Interesovanje posjetilaca tokom sva četiri dana trajanja sajma bilo je veliko kako za sam projekat tako i za turističke potencijale opština Priboj i Rudo. Posjetiocima štanda dijeljen je reklamni materijal štampan za potrebe projekta.

Covid-19 pandemija imala je negativan uticaj na implementaciju projekta, većina aktivnosti kao što su čišćenje trase uske pruge i pretvaranje u biciklističku stazu, trka starih bicikala, teniski kampovi za djecu odložene su za jul-septembar 2020. godine jer su zahtijevale okupljanje većeg broja ljudi.

Takođe, predviđen je i nastup na sajmu turizma u Banjaluci koji je za sada odložen i neizvjesno je njegovo održavanje.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Pratite naš Program i učestvujte u stvaranju

Zajedničkih ideja za bolju budućnost!

www.srb-bih.org

www.euzatebe.rs/en/projects/cross-border-cooperation-programme-serbia-and-bosnia-and-herzegovina-2014-2020

www.facebook.com/ipa.cbc.srbbih

O nama

IPA Program prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2014-2020 realizuje se u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA II).

Obje države zajedničkim snagama sprovode Program. Ministarstvo za evropske integracije Republike Srbije i Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine zaduženi su za koordinaciju Programa i nazivamo ih Operativne strukture. Ministarstvo finansija Republike Srbije, Odjeljenje za ugovaranje i finansiranje Programa iz sredstava Evropske unije (CFCU) odgovorno je za sve ugovore kao Ugovorno tijelo (CA). Program se sprovodi uz pomoć Zajedničkog tehničkog sekretarijata (JTS).

Ukupni budžet Programa za period 2014-2020 iznosi 14.000.000 EUR, dok je očekivano sufinansiranje korisnika 2.223.529,41 EUR.

Do sada je u okviru Programa ugovoreno 49 projekata, ukupne vrijednosti od 14,85 miliona eura.

Ovaj Program finansira Evropska unija

Bilten je napravljen uz podršku Evropske unije. Sadržaj biltena je isključiva odgovornost operativnih struktura uključenih u implementaciju IPA Programa prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2014-2020, te ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.